

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 137/2016-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Rybárom, Andreja Kmeťu 11, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristoti eur a šesťnásť centov) na účet advokáta JUDr. Petra Rybára, A. Kmeťa 11, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti [REDACTED] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. februára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013 (ďalej len „namietané konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Žalobným návrhom zo dňa 30.04.2013 sa navrhovateľ domáhal na vecne a miestne príslušnom súde rozhodnutia, ktorým by odporca zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo účastníkov súdneho konania k spoločnej nehnuteľnosti. Konanie sa vedie pod sp. zn.: 8 C 135/2013.

Po úhrade súdneho poplatku, zaslaní znaleckého posudku a úprave žalobného návrhu navrhovateľom zo dňa 12.6.2013, podaním zo dňa 10.3.2014 navrhol navrhovateľ pripustenie zámeny účastníkov na strane odporcu.

Listom zo dňa 6.11.2014 požiadal navrhovateľ zákonného sudcu o rozhodnutie o navrhovanej zámene a určenie termínu pojednávania.

Listom zo dňa 19.1.2015 požiadal navrhovateľ predsedu prvostupňového súdu o odstránenie prieťahov v konaní. Do podania ústavnej sťažnosti zo dňa 2.3.2015 nebola sťažovateľovi daná odpoveď.

Sťažovateľ podal dňa 2.3.2015 ústavnú sťažnosť, ktorú Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn.: II. ÚS 640/2015 zo dna 6.10.2015 odmietol.

Sťažovateľ podal dňa 23.10.2015 žiadosť k rukám predsedu Okresného súdu v Žiline o odstránenie prieťahov v predmetnom konaní. Nakoľko sťažovateľ nedostal odpoveď na svoju žiadosť zo dna 23.10.2015, podal dňa 11.1.2016 opakovanú výzvu k rukám predsedu Okresného súdu Žilina na odstránenie prieťahov v konaní.

Listom zo dňa 13.1.2016, sp. zn.: 1SprS/447/2015 podpredseda Okresného súdu v Žiline sťažnosť sťažovateľa vyhodnotil ako dôvodnú, súd koná nesústredene a nedošlo k odstráneniu neistoty rozhodnutím vo veci samej.

Vo veci nebol do podania tejto ústavnej sťažnosti určený termín pojednávania ani odporca nerozhodol o navrhovanej zámene účastníkov.

Do podania tejto ústavnej sťažností teda nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté. ...

Postup sťažovateľa v procesnom postavení navrhovateľa možno hodnotiť ako aktívny. Bez zbytočného odkladu reagoval na výzvy konajúceho súdu. Za účelom ochrany svojich práv využil aj všetky účinné prostriedky nápravy, ktoré mu zákon poskytuje (sťažnosť predsedovi súdu 2x, opakovaná sťažnosť).

Sťažovateľ teda svojím postupom nezaložil príčinu spomaleného postupu súdu. “

Sťažovateľ na základe uvedeného žiadal, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Okresným súdom Žilina, č. k.: 8C 135/2013 vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva porušené bolo.

Ústavný súd zároveň v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi... primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3000,- Eur.

Ústavný súd Slovenskej republiky v súlade s čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Žilina vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva vedeného pod sp. zn.: 8C 135/2013 konať.

Odporca je ďalej povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa... titulom trov právneho zastúpenia čiastku 303,16,- Eur...“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 137/2016-11 z 9. marca 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie a zároveň vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti.

Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprS/155/2015 z 21. apríla 2016, v ktorom konštatoval, že namietané konanie nie je možné považovať za skutkovo náročné, ide o bežný občianskoprávny spor. Poukázal na skutočnosti, ktoré uviedol sťažovateľovi v odpovedi na jeho sťažnosť, teda na konštatovanie neodôvodnených prietáhov v období od 18. októbra 2013 do 25. marca 2015, ako aj na nesústreďené konanie v ďalšom období, nevyhotovenie uznesenia o zámene účastníkov, dôsledkom čoho bolo upozornenie zákonného sudcu na plnenie si svojich povinností a podanie návrhu na disciplinárne konanie. Predseda okresného súdu vyslovil poľutovanie nad pretrvávajúcim stavom nečinnosti sudcu. V prípade konštatovania prietáhov ústavným súdom navrhol priznať sťažovateľovi primerané zadostučinenie so zreteľom na uplatňovanú výšku nárokov a možnú ujmu, pričom neistota spôsobená sťažovateľovi postupom okresného súdu by nemala nahrádzať nároky uplatnené v namietanom konaní.

Právny zástupca sťažovateľa zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu podaním z 3. mája 2016.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, čo patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti súdov.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa. Dňa 12. júna 2013 si sťažovateľ splnil zákonnú povinnosť zakotvenú v ustanovení § 101 ods. 1 a § 120 ods. 1 OSP, teda svoju dôkaznú povinnosť, keďže súčasťou návrhu a písomného podania z 12. júna 2013 boli listinné dôkazy preukazujúce skutočnosti tvrdené sťažovateľom a potrebné pre posúdenie dôvodnosti návrhu. Obsahom spisu nie je písomne podanie sťažovateľa, ktorým navrhoval zmenu účastníkov (z 10. marca 2014), teda jeho tvrdenie v tomto smere nie je preukázané. Ústavný súd však zohľadnil skutočnosť, že potreba zmeny účastníkov vznikla až po 11. decembri 2013, teda po 8 mesiacoch od podania návrhu.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v konaní. Z doterajšieho priebehu konania vyplýva, že okresný súd bol nečinný od 18. novembra 2013 do 25. marca 2015 a od 20. apríla 2015 dosiaľ, keď vo veci nevykonal žiadny úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci samej, resp. aspoň k právoplatnému ustáleniu okruhu účastníkov. Napriek tomu, že o zámene účastníkov rozhodol na pojednávaní 20. apríla 2015, dosiaľ nevypracoval uznesenie a nedoručil ho nastupujúcemu účastníkovi. Ústavný súd upriamuje pozornosť aj na pochybenie okresného súdu spočívajúce v absencii zápisnice z pojednávania z 8. júna 2015, čo vzbudzuje vážnu pochybnosť o jeho reálnom uskutočnení. Z toho dôvodu konštatoval ústavný súd prietah už od 20. apríla 2015 dosiaľ.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 135/2013 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 €, čo odôvodnil stavom právnej neistoty pretrvávajúcim od roku 2013.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Zo strany okresného súdu došlo k vážnym pochybeniam, čo zakladá právo sťažovateľa na finančné zadosťučinenie.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie základného práva (doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu priet'ahov okresného súdu v konaní, význam veci pre s'ťažovateľa) ústavný súd považoval za odôvodnené priznať s'ťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Vo zvyšnej časti finančného zadost'učinenia nebolo s'ťažnosti s'ťažovateľa vyhovené.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ktorý si uplatnil ich úhradu v sume 454,74 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol s'ťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie s'ťažnosti ústavnému súdu) v sume 303,16 € vrátane režijného paušálu.

Ústavný súd úhradu trov konania za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 (stanovisko z 3. mája 2016 k vyjadreniu okresného súdu) s'ťažovateľovi nepriznal, keďže toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2016